

Betænkning

over forslag til lov om ændring af lov om gymnasieskoler og studenterkursus.

(Afgivet af undervisningsudvalget den 20. maj 1976).

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder, og undervisningsministeren har i forbindelse hermed dels skriftligt dels i samråd besvaret en række spørgsmål fra udvalget.

Udvalget har endvidere modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

Danmarks Lærerforening,
Danmarks Skoleinspektørforening,
Danske gymnasieelevers sammenslutning,
Foreningen af private selvejende gymnasier,
studenterkurser og HF-kurser,
Gymnasieskolernes Lærerforening,
Landsorganisationen af Elever og
Religionslærerforeningen for gymnasieskolerne og HF.

Undervisningsministeren har over for udvalget udtalt, at hun ikke agter at udnytte sin bemyndigelse til at ændre karakterskalaen i folkeskolen uden forinden at have drøftet spørgsmålet med folketingets undervisningsudvalg.

Ministeren har ligeledes over for udvalget udtalt, at der bør være mulighed for, at elever, der ikke inden optagelsen i gymnasiet har fulgt folkeskolens undervisning i latin på 9. klassetrin eller har aflagt folkeskolens afgangsprøve i faget, kan optages i 1. gymnasieklasses sproglige linje på betingelse af, at de i løbet af efteråret i 1. g aflægger en prøve i latin efter de krav, der fastsættes for folkeskolens afgangsprøve i faget.

Herefter indstiller et *flertal* (venstres, fremskridtspartiets, det konservative folkepartis, kristeligt folkepartis og centrum-demokraternes medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med de af ministeren og de af flertallet under nr. 2 og nr. 5 stillede ændringsforslag.

Et *mindretal inden for flertallet* (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) har vendt sig imod lovforslagets tilsigtede ændring i gymnasiets traditionelle rolle som forberedende uddannelsesinstitution til de teoretiske højere uddannelser.

En fri gymnasieadgang vil efter mindretallets mening efter al sandsynlighed betyde en niveausænkning i de traditionelle gymnasiefag, dersom de elever, der vurderes »ikke-egnede«, går ind i gymnasiet. Den truende akademikerarbejdsløshed burde snarere have været et vægtigt argument imod en kapacitetsudvidelse af gymnasiet. Det vil derfor efter mindretallets mening være mere hensigtsmæssigt at søge at styrke de ungdomsuddannelser, der for den restgruppe, der tales om, må formodes at føre til en mere hensigtsmæssig uddannelse.

Et *andet mindretal inden for flertallet* (det konservative folkepartis medlem af udvalget) ønsker den centrale administration af statsgymnasierne bevaret af hensyn til en vis ensartethed, først og fremmest på det faglige niveau, og kan derfor ikke gå ind for at lægge statsgymnasierne over i amternes regie.

De nødvendige økonomiske konsekvenser heraf må iagttages.

Et *mindretal* (socialdemokratiets, det radikale venstres og socialistisk folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af ministeren stillede ændringsforslag.

Et *andet mindretal* (venstres, det radikale venstres og kristeligt folkepartis medlemmer af udvalget) ønsker ud over det ovenfor an-

førte at understrege, at statsgymnasierne snarest bør overgå til amtsregie.

Et tredje mindretal (venstresocialisternes medlem af udvalget) kan stemme for lovforslaget i dets oprindelige udformning ud fra den betragtning, at det indeholder et reelt fremskridt, nemlig etablering af en friere adgang til gymnasiet, og indstiller derfor lovforslaget til vedtagelse uændret.

Ændringsforslag.

Til § 1.

Af undervisningsministeren, tiltrådt af et flertal (udvalget med undtagelse af Steen Folke (VS)):

1) Efter nr. 8 indsættes som nyt nr.:

»00. § 5 affattes således:

»§ 5. Elever, der tilhører et trossamfund uden for folkekirken, fritages efter anmodning for at deltage i undervisningen i religion. Er eleven undergivet forældremyndighed, kan fritagelse kun ske med samtykke fra dennes indehaver.«

Af et flertal (Brixtofte (V), Brøndsted (V), Brøndlund Nielsen (V), Tove Nielsen (V), Halvgaard (FP), Eva Rothenborg (FP), Chr. Christensen (KrF), Gerda Møller (KF) og Arnfast (CD)):

2) Nr. 17 affattes således:

»17. § 14 affattes således:

»§ 14. Optagelse i 1. gymnasieklasse er betinget af, at eleven

1. har afsluttet 9. klassetrin i grundskolen,
2. har gennemgået udvidet kursus eller ikke-kursusdelt undervisning i regning/matematik, engelsk, tysk og fysik/kemi på 9. klassetrin i grundskolen eller på kursus, der forbereder til folkeskolens afgangsprøve i de nævnte fag,
3. har aflagt folkeskolens afgangsprøve i dansk og de under nr. 2 nævnte fag med et tilfredsstillende resultat og
4. efter den hidtidige skoles opfattelse forventes at kunne følge undervisningen i gymnasiet på tilfredsstillende måde og fuldføre denne på normal tid.

Stk. 2. Optagelse i 1. gymnasieklasse på en sproglig linje er endvidere betinget af, at ele-

ven har aflagt folkeskolens afgangsprøve i latin med et tilfredsstillende resultat.

Stk. 3. Undervisningsministeren fastsætter regler om, i hvilke tilfælde en elev, der ikke opfylder betingelserne i stk. 1-2, skal kunne optages i 1. gymnasieklasse, og i hvilke tilfælde optagelse kan ske på betingelse af, at eleven består en optagelsesprøve på den gymnasieskole, hvori optagelse søges.

Stk. 4. Elever, der ønsker at blive optaget senere end fra 1. gymnasieklasses begyndelse, må bestå en optagelsesprøve, der godtgør, at de i modenhed og kundskaber står på samme trin som eleverne i den klasse, hvori de ønsker at blive optaget.

Stk. 5. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om fremgangsmåden ved optagelse i 1. gymnasieklasse af elever, der søger en offentlig gymnasieskole, og om elevernes fordeling mellem skolerne indbyrdes, herunder om eventuel henvisning til private skoler.«

Af undervisningsministeren, tiltrådt af flertallet under nr. 1:

3) Nr. 22 affattes således:

»22. § 19, stk. 1, nr. 1, affattes således:

»1. Skolen (kursus) skal som et gennemsnit af de sidste 3 finansår, i hvilke den har været i virksomhed, have haft mindst 12 elever pr. klasse.«

4) I den under nr. 24 foreslåede affattelse af § 19, stk. 2, indsættes som nyt pkt.:

»Undervisningsministeren kan dog i særlige tilfælde og i et af ministeren nærmere fastsat omfang tillade, at undervisningen på 8.-10. klassetrin ved skoler, der er oprettet før 1. august 1976, med tilskudsberettigende virkning varetages af rektorer, lektorer og adjunkter.«

Af flertallet under nr. 2:

5) I den under nr. 26 foreslåede affattelse af lovens § 21 udgør »kapitel I til V«, og i stedet indsættes: »§ 4«.

Af undervisningsministeren, tiltrådt af flertallet under nr. 1:

Til § 2.

6) I stk. 5 udgår ordene »samt gymnasieoverlærere og gymnasielærere«.

7) Efter stk. 5 indsættes som nyt stykke:

»Stk. 01. Undervisningsministeren kan i tiden indtil 1. august 1980 i særlige tilfælde fra-

vige bestemmelsen i § 1, nr. 22, for private gymnasieskoler og studenterkursus, der er oprettet før 1. august 1976.«

8) Efter stk. 5 indsættes som nyt stykke:

»Stk. 02. § 1, nr. 00, finder ikke anvendelse for elever i 3. gymnasieklasse i skoleåret 1976-77, der inden udgangen af skoleåret 1975-76 er blevet fritaget for undervisning i religion.«

B e m æ r k n i n g e r.

Til nr. 1.

Efter ændringsforslaget vil der komme til at gælde de samme regler for fritagelse for at deltage i undervisningen i religion i gymnasiet, som i dag er gældende for studerende ved kursus til højere forberedelseksamen.

Til nr. 2.

Ad stk. 1. Ændringsforslaget betyder, at elever for at blive optaget normalt skal have fulgt udvidet kursus i engelsk, tysk og regning/matematik på både 8. og 9. klassesettrin. Forslagsstillerne har imidlertid ønsket, at elever, som på 8. klassesettrin har valgt grundkursus, men som på 9. klassesettrin vælger udvidet kursus, skal have mulighed for at blive optaget i 1. gymnasieklasse, såfremt de i øvrigt opfylder betingelserne.

Bestemmelsen om ikke-kursusdelt undervisning er en konsekvens af bestemmelsen i folkeskolelovens § 8, stk. 3, hvorefter undervisningsministeren efter de derom gældende regler kan godkende, at delingen i to kurser undlades på 8. og 9. klassesettrin i ét eller flere fag.

Da begrebet »et tilfredsstillende resultat« kan fortolkes på mange måder, og da udvalget på nuværende tidspunkt ikke ved noget om, hvilke bestemmelser ministeren vil udstede angående karaktergivning i folkeskolen, ønsker forslagsstillerne at henstille til ministeren at udfærdige bestemmelser om mindstekrav for optagelse i 1. g. svarende til de nugældende bestemmelser.

Ad stk. 2. Når bestemmelsen ikke kræver, at eleven har fulgt undervisningen i latin på 9. klassesettrin, men kun kræver, at eleven har aflagt folkeskolens afgangsprøve i faget med et tilfredsstillende resultat, må dette udelukkende ses som en konsekvens af den nedenfor under ad stk. 3 nævnte adgang til at aflægge folke-

skolens afgangsprøve i begyndelsen af 1. gymnasieklasse. Den er således ikke udtryk for, at eleven ikke normalt bør følge undervisningen i latin på 9. klassesettrin.

Ad stk. 3. Bestemmelsen tænkes bl. a. anvendt til følgende:

a) Der bør være mulighed for, at elever, der ikke inden optagelsen i gymnasiet har aflagt folkeskolens afgangsprøve i latin med et tilfredsstillende resultat, kan optages i 1. gymnasieklassens sproglige linje på betingelse af, at de i løbet af efteråret i 1. g. aflægger folkeskolens afgangsprøve i faget med et tilfredsstillende resultat.

b) Elever, der ikke opfylder de under stk. 1 nævnte betingelser for at blive optaget, bør have adgang til ved en optagelsesprøve at få adgang til 1. gymnasieklasse.

c) Bestemmelsen tænkes endvidere anvendt i helt særlige situationer, som der ikke kan gives generelle retningslinjer for.

Bestemmelsen bemyndiger derimod ikke ministeren til herudover at fastsætte regler, der fraviger betingelserne i stk. 1 og 2.

Til nr. 3.

Ændringsforslaget er foranlediget af en henvendelse fra Foreningen af private selvejende gymnasier, studenter- og HF-kurser, som har fundet, at det tidligere foreslåede elevtalskrav på 15 pr. klasse er for højt. I stedet har foreningen foreslået et elevtalskrav på 12. Efter en drøftelse med foreningen har undervisningsministeriet tiltrådt forslaget. Under hensyn til det lavere elevtalskrav, finder man ikke, at der er behov for en almindelig dispensationsmulighed. I stedet er i § 2 foreslået en overgangsordning for de private skoler og kurser, som er oprettet før lovens ikrafttræden, således at undervisningsministeren for sådanne skoler og kurser i tiden indtil 1980 i visse tilfælde kan fravige elevtalskravet.

Til nr. 4.

Ændringen er ligeledes foranlediget af en henvendelse fra Foreningen af private selvejende gymnasier, studenter- og HF-kurser, som har fremhævet, at en total afvikling pr. 1. august 1980 af de akademisk lønnede læreres undervisning i grundskolen og 10. klasser ikke lader sig føre ud i praksis uden samfundsmæssigt ressourcospild.

Efter en drøftelse med foreningen har undervisningsministeriet erkendt, at der kan opstå

problemer for nogle af de bestående private gymnasieskoler med at skaffe de akademisk uddannede lærere fuldt timetal i gymnasieafdelingen. Man har derfor stillet forslag om, at den foreslåede overgangsordning i § 2, stk. 5, suppleres med en dispensationsadgang for de akademisk uddannede lærere på skoler, som er oprettet inden lovens ikrafttræden.

Til nr. 5.

I bemærkningerne til lovforslaget anfører ministeren, at den gældende bemyndigelse til forsøgsundervisning i gymnasiet hidtil »er blevet forstået som udelukkende sigtende til de regler, der findes i § 4 om undervisningens indhold i almindelighed.«

Da der allerede på nuværende tidspunkt er iværksat vidtgående forsøg med integration af

de 16-19-åriges uddannelse, tilsigter ændringsforslaget at fastholde forsøgsarbejdet på det nuværende niveau, indtil en kommende principbeslutning om de 16-19-åriges uddannelse har fundet sted.

Ændringsforslaget betyder således ingen realitetsændringer af de nugældende bestemmelser om iværksættelse af forsøgsarbejde.

Til nr. 6.

Man finder det rigtigst, at bestemmelse om afvikling af det særlige tillæg til gymnasieoverlærere og gymnasielærere sker ved aftale i forbindelse med forhandlingerne med tjenestemændenes centralorganisationer pr. 1. april 1977.

Til nr. 7.

Der henvises til bemærkningerne til nr. 3.

Brixtofte (V). Brøndsted (V). Brøndlund Nielsen (V). Tove Nielsen (V).

Halvgaard (FP). Eva Rothenborg (FP). Chr. Christensen (Krf), næstformand. Arnfast (CD).

Camre (S). Jens Kristian Hansen (S). Robert Pedersen (S). Winnie Russell (S).

*Søgaard (S). Svend Haugaard (RV), Kristine Heltberg (SF).
fo mand.*

Steen Folke (VS). Gerda Møller (KF).